

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 7 Sayı: 33 Volume: 7 Issue: 33

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

**AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE TERÖRİZM VE TERÖRİZM KORKUSU:
11 EYLÜL TERÖR SALDIRILARININ ÖNCESİ VE SONRASINA İLİŞKİN BİR ANALİZ**

**TERRORISM AND FEAR OF TERRORISM IN THE US: AN ANALYSIS OF PRE AND AFTERMATH
OF SEPTEMBER 11 ATTACKS**

Fatih IRMAK*

Yavuz KAHYA**

Öz

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde hem ulusal hem de uluslararası ölçekli terör saldırılarını tecrübe eden ülkelerden biri olmuştur. Her iki terör türünün Amerikan halkı üzerindeki etkisi farklı olmuştur. ABD'de meydana gelen uluslararası terör saldırıları, hiç şüphesiz, dünya tarihine geçecek nitelikte ses getirmiştir. Ulusal terör eylemleri kamuoyunu çok fazla meşgul etmezken, uluslararası terör saldırıları Amerikan halkı arasında farklı düzeylerde korku ve paniğe yol açmıştır. Uluslararası terör saldırıları ulusal güvenliğe ve bağımsızlığa bir tehdit olarak algılanmış, zaman içinde halk nezdinde etkisini kaybetmesine rağmen, hükümet politikaları ile canlı tutulmuştur. Bu çalışmada, Amerikan kamuoyunda terör mağduru olma algısının düşük olmasına karşın ABD hükümeti tarafından terör korkusunun nasıl araçsallaştırıldığı ve bu korkunun ülkedeki karar alma süreçlerini nasıl etkilediği ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Terörizm, Terör Mağduru Olma Korkusu, 11 Eylül Saldırıları.

Abstract

United States of America (The U.S.) has become one of the countries which experienced both domestic and global terror attacks. Both types of terrorism have different effects on the American society. Without any hesitation, global terror attacks took place in the U.S. soil created a tremendous impact to be recorded as a marking event in the world's history. Global terror attacks led to varying levels of fear and panic among the society, while domestic terror did not occupy the public agenda that much. Global terror attacks were perceived as a threat to national security and sovereignty, and kept alive through governmental policies, although lose its effect in public eye in the course of time. In that respect, this study lays out how fear of terror was instrumentalized by the U.S Government and had an impact on decision-making processes, despite the fact that the perception of fear of terrorism is low in American public opinion.

Keywords: Terrorism, Fear of Terrorism, September 11 Attacks.

Giriş

11 Eylül 2001'e kadar dünya uluslararası terörün ne olduğu konusunda tam olarak fikir sahibi değildi. Farklı coğrafyalarda etnik ve dini gruplar arasında yaşanan çatışmalar, bağımsızlık mücadeleleri, Güney Amerika, Ön Asya, Güney Doğu Asya ve Afrika kıtasında varlığını sürdüren terör örgütleri ile Avrupa'da birkaç ülkede siyasallaşmış ve silah bırakmış örgütlerin eylemleri terör olayları

* Dr., Sosyolog, eposta:irmax09@hotmail.com

** Dr., Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Uzmanı, eposta:kahya.yavuz@gmail.com

olarak görülmekte ve terör olgusunun gelişmiş ülkeleri etkileyebileceği akla bile gelmemekteydi. Dahası kavramsal olarak ulusal diye adlandırabileceğimiz yerel veya bölgesel odaklı terör eylemlerine, bir de küresel ölçekte meydana gelebilecek bir “uluslararası terör” eylemlerinin eklenmesini öngörmek mümkün değildi.

Dünya savaşlarının sona erdiği ve ülkelerin modernleşme süreçlerini yaşamaya başladığı yıllardan, 11 Eylül saldırılarına kadar ki dönemde aslında dünyanın pek çok ülkesinde ulusal terör etkin olmuş (Wilcox vd., 2009) ve bu terör eylemleri sürekli olarak pek çok sivil insanın (yaşlılar, kadınlar ve çocuklarda dahil olmak üzere), asker, polis ve diğer kamu görevlilerinin ölümüne yol açmıştır. Ulusal ölçekte meydana gelen terörün sadece sembolik hedeflerinin olmadığı, bilakis bütün ülkeye maledilebilecek ciddi hasarlar bırakmayı amaçladığı görülmektedir. Bununla birlikte, halka ve devlete mesaj vermek, halkı sindirmek, toplumsal psikolojiyi zedelemek, güvensizlik hissi oluşturmak üzere ve halk ile ülke yönetimi arasındaki bağları kırmak için terör örgütleri özellikle seçilmiş hedeflere saldırmaktadır (Hançerli ve Nikbay, 2007:3). Amaçlarına ulaşmak üzere sürekli saldırılar düzenleyen ülke içindeki terör örgütleri toplumda daha çok korku oluşturmaktadır.

Ulusal terörün hedefleri, eylemleri ve eylemlerin sıklığı ile uluslararası terör motifleri kıyaslandığında benzerlikler görülmekle birlikte pek çok farklılıklar olduğu da anlaşılmaktadır. Uluslararası terör motifleri incelendiğinde, daha kısa bir geçmişe sahip olan küresel terörün, daha “rasyonel” eylemlerle gerçekleştirildiği ve 11 Eylül, Londra, Madrid ve İstanbul saldırılarında olduğu gibi daha geniş bir kitleye mesaj vermeyi amaçladığı, yaşanan kayıplarla birlikte sebep olduğu yıkımın daha etkili olduğu görülmektedir. Seçilen ülkelerin ve hedeflerin sembolik anlamları olduğu da düşünüldüğünde, uluslararası terörün ulusal ölçekli terörden farklı olduğu anlaşılabacaktır. Ancak, terör eylemlerinin belki de geride bıraktığı en önemli sorunlar olarak bireysel, toplumsal ve ülke çapında travmalara yol açtığı düşünüldüğünde, terör korkusunun veya terör eylemlerinden mağdur olma korkusunun terörizmin en önemli sonucu olduğu görülecektir.

Bu çalışmada 1968’den 2011 yılına kadar ki süreçte ABD’de meydana gelen terör saldırılarının nitelik ve nicelik yönünden analizi yapılmıştır. Kırk yılı aşkın sürede en fazla kayıpların verildiği ve küresel bir olay olarak akıllarda kalan 11 Eylül terör saldırılarının hemen sonrasında ve ilerleyen dönemlerde kamuoyunda oluşan terör mağduru olma algısı, önceki dönemle karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bununla birlikte, terör korkusunun ülkedeki siyasal yaşama, güvenlik stratejileri ve kamu politika oluşturma süreçlerine nasıl yansıtıldığı anlaşılmaya çalışılmıştır.

1. Terörizm Kavramı ve Terör Mağduru Olma Korkusu

Terör kelimesi etimolojik olarak insan vücudunu ve aklını olumsuz etkileyen bir korku hali olarak tanımlanmaktadır. Terörizm kavramı ise siyasi motiflerle silahlı gücü olmayan savunmasız sivillere gerçekleştirilen planlanmış sistemli saldırılara işaret etmektedir (Forst, 2007; Hançerli ve Nikbay, 2007; Sadri, 2009). ABD’deki 11 Eylül terör saldırılarının hemen sonrasında çıkartılan US Patriot Yasası’nda (2001) ise ulusal terörizm, “insan hayatını tehdit eden, sivil nüfusu korkutmayı ve baskı uygulamayı amaçlayan, hükümet politikalarını bu korkutma ve baskı ile etki altına almaya ve hükümet icraatını kitle imha, suikast ve adam kaçırma gibi yöntemler kullanarak etkilemeye çalışan her türlü eylem” olarak tanımlanmıştır. Benzeri eylemlerin ABD’nin kendi toprakları dışındaki temsilciliklerine, ticari teşebbüslerine ve askeri unsurları ile üslerine düzenlenmesi veya ABD topraklarına dışarıdan diğer ülke vatandaşlarınca saldırı gerçekleştirilmesi ise uluslararası terörizm olarak kabul edilmiştir.

Terörizm, toplumda korku ve panik havası oluşturmak ve insan hayatını şiddetle tehdit etmeyi amaçlamaktadır (Tüzüner vd., 2012). Crenshaw (1986)’ın da belirttiği gibi terörizmin siyasi etkisi, önemli derecede toplumda oluşturacağı psikolojik etki ile ilişkilidir (akt. Huddy vd., 2006). Bu nedenle, terörist eylemlerin ana bir işlevi, hedef toplum içinde korku ortamının oluşmasını sağlamak ve böylelikle hükümeti terörist gruplarla uzlaşma yapmaya veya beklentilerini karşılamaya zorlamaktır (Huddy vd., 2005).

Dünyanın değişik yerlerinde terör olaylarının meydana geldiği coğrafi şartlar, türleri, amaçları, hedefleri ve sayıları değişiklik gösterdiğinden, terörizmle mücadelede de çeşitli politikalar uygulanmakta ve farklı yöntemler sergilenmektedir. Bununla birlikte terör eylemlerinin sıklığı bağlamında terör eylemlerinin toplumda oluşturduğu etki de farklı olduğu için terör mağduru olma

korkusu veya terör korkusu da farklı düzeylerde algılanmaktadır (Wilcox vd., 2009). Bir başka açıdan da toplum içinde baş gösteren terörizm korkusu aslında teröristlerden veya terör saldırısında fiziksel açıdan zarar görmekten çok ortaya çıkardığı stres, kaygı ve endişe gibi ruhsal sorunlar, sosyal ve politik sorunlar ile yerel ölçekte bu sorunlarla başetme gibi sıkıntılardır (Aly ve Green, 2009).

Terör korkusuna dayalı bu sosyo-psikolojik durum, hiç şüphesiz algılanmış savunmasızlık (perceived vulnerability), mağduriyete ilişkin geçmiş tecrübeler ve medya etkisi gibi unsurlarla da pekiştirilmektedir. Algılanmış savunmasızlık, insanların fiziksel ve ekolojik olarak savunmasız olduklarına ilişkin algılarıdır. Suç korkusu da bu algı ile doğrudan ilişkilidir (Katz vd., 2003). Bu nedenle, kadınlar, yaşlı insanlar ve toplumdaki diğer kırılgan gruplar, kendilerini savunmada yetersiz kalabileceklerinden toplumdaki diğer gruplara göre daha fazla suç mağduru olma korkusuna sahiptirler (Skogan, 1986; Wilcox vd., 2009). Herhangi bir terör saldırısında sivil halkın kendini koruma ve savunma ihtimali çok düşük olduğu için bu durum, bireylerde terör korkusu veya terörizm mağduru olma endişesi şeklinde kendini göstermektedir.

Geçmiş mağduriyetler ve suça ilişkin olumsuz tecrübeler de insanlardaki suç mağduru olma korkusunu arttırmaktadır (Karakuş vd., 2010). Yapılan araştırmalarda, önceki mağduriyetin bireysel yaşamın sonraki aşamalarında etkili olduğunu ortaya koymuştur (Dolu vd., 2010). Bununla birlikte, özellikle medyadan, sosyal çevreden ve kolluk kuvvetlerinden, herhangi bir suç veya terör eylemine ilişkin alınan haberler suç korkusunu arttırmaktadır (Forst, 2007; Katz vd., 2003). Günlük yaşamda işlenen suçlarla ilgili haberler bile suç korkusunun ana kaynaklarından biri olarak ortaya çıkmaktadır (Grabosky, 1995). Dolaylı mağduriyet olarak adlandırılan bu durum aslında daha çok medyanın toplum üzerindeki etkisine bağlıdır. Medya ne kadar geniş bir kitleye ulaşırsa, korku ve korkunun etkisi de o kadar geniş olacaktır (Forst, 2007).

Terör olaylarını sadece bombalı saldırılara indirgememek gerekir. Adam kaırma, uçak kaırma, belirli bir kamu binasının işgali, rehine alma da terör örgütlerince ulaşmak istedikleri sonuca götürücü araç eylemler olarak kullanılabilir. Medyada yer alan bu tür terör eylemlerinden özellikle teröristlerin masum insanları katlettiği görüntülerin, teröre karşı kin ve nefreti arttırmakla birlikte terörizm korkusunu da körüklediği vurgulanmaktadır (Forst, 2007). Bu bağlamda, terör korkusu, medyanın da devreye girmesiyle sosyal bir inşa sürecinin neticesinde ortaya çıkmaktadır (Altheide, 2006). 11 Eylül saldırılarından sonra Amerikan medyasının, saldırıları ve sonrasındaki gelişmeleri ulus çapına kesintisiz bir şekilde aktarması terör korkusunun yayılmasını ve perçinlenmesini sağlamıştır. ABD kamuoyunda ortaya çıkan terör korkusunun nedenini medyada çıkan manşetlere bağlayan Newman (2003:220) aşağıdaki örnekleri vermektedir:

- “Sivil Savaşın Sonra Amerika’daki En Kanlı Eylem”,
- “Daha Önce Görülmemiş Bir Düşman Saldırısı”,
- “Pearl Harbour’dan Bile Kötü Bir Saldırı”,
- “Kitleli İmha” ve
- “Zalimce Saldırı”

Bu manşetler kullanılarak, kamuoyunda toplumsal bir terör korkusu oluşturulmuştur. Özellikle “the war on terrorism-terörizmle savaş” politikasının uygulamaya geçirilmesinin sonrasında medya, ulusal güvenliğe atıfta bulunan terör eylemi uyarıları, uluslararası operasyonlardaki kayıp ve yaralılar ile ilgili haberler yaparak korku politikalarının oluşumuna destek vermiştir (Altheide, 2006). Medya kaynakları, terör örgütlerinin mesaj vermek istedikleri kitlelere sembolik mesajlarını iletmelerini ve terörizmin küresel olarak daha da görünür hale getirilmesini sağlamıştır (Juergensmeyer, 2001).

Terör korkusu hangi etkenle pekiştirilirse pekiştirilsin, terör eylemleri bireyler üzerinde ve toplumsal hayatta farklı değişikliklere de sebep olmuştur. Uluslararası terör korkusu, dünyanın diğer yerlerinde yaşayan halklar üzerinde doğrudan bir etki yapmamış olsa da zihinlerde böyle bir olgunun yerleşmesine yol açmıştır. Kamuoyu bu gibi korku tetikleyiciler tarafından şekillenmekle birlikte (Weitzer ve Kubrin, 2004), genel olarak bakıldığında, suç mağduru olma korkusu sosyal ve ekonomik yaşantıyı olumsuz etkilemekte ve yaşam kalitesini azaltmaktadır (Grabosky, 1995).

Huddy; Feldman; Weber (2006) terörist bir eylemi tecrübe eden bireylerin psikolojik problemlere daha yatkın olduklarını ileri sürmektedir. Bu sorunların başında gelen sürekli endişe,

bireyleri riskten uzaklaşmaya motive ederek onları daha az riskli seçimler yapmaya yönlendirmektedir. 11 Eylül saldırılarından sonra Manhattan ve çevresinde yapılan çalışmalarda insanların havayolu ile yolculuk planlarını iptal ettikleri ve hatta toplu taşıma araçlarını kullanmaktan kaçındıkları görülmüştür. Bu bağlamda, terör eylemleriyle sergilenen şiddet ve ortaya çıkan şiddet görüntüleri nedeniyle insanlar tekrar terör mağduru olma ihtimalini düşünerek, yaşam alanlarından uzaklaşmayı ve hatta göç etmeyi bile tercih etmektedirler (Şimşek, 2007).

Terör korkusunu “akut korku” olarak tanımlayan Forst (2007)’a göre, terör korkusunun kısa ve uzun vadeli olumsuz etkileri olmakla birlikte, mağduriyeti azaltma düşüncesiyle bireylerin sosyal etkinliklerini azaltması ve bu nedenle toplumdaki sosyal sermayenin giderek azalması ve genel yaşam kalitesinin düşmesi ihtimali büyüktür. Diğer yandan, bireyler ekonomik kayıplarını azaltmak için ticari faaliyetlerini de azaltma eğiliminde oldukları görülmüştür. Terör eylemleri turizm sektörü, ulusal ve yabancı yatırımlar üzerinde ciddi etkilere sahiptir. En önemlisi de olayların meydana geldiği şehirlerdeki ticari hayatın ve gelişmenin sekteye uğramasıdır (Frey vd., 2004).

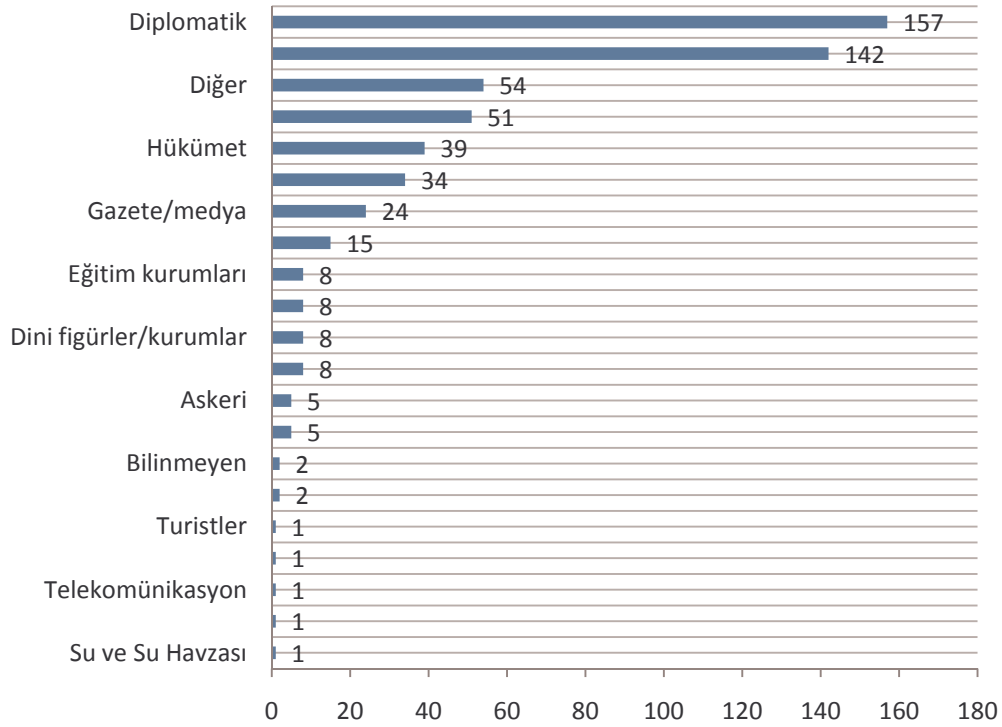
2. ABD’deki Terör Eylemlerine Genel Bir Bakış

ABD, ulusal ve uluslararası terörizm eylemlerinin meydana geldiği gelişmiş ülkelerden biridir. 1993 yılındaki Dünya Ticaret Merkezi’nin otoparkında bomba yüklü aracın patlatılması; 1995 yılında Oklahoma Şehri’ndeki hükümet binasının bombalanması (Newman, 2003; Niskanen, 2006; Rapoport, 2004), 2001 yılında 11 Eylül olarak bilinen Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon’a yapılan saldırılar ABD topraklarında tecrübe edilen en önemli terör saldırısı vakalarıdır (Newman, 2003). Bu saldırılardan sadece ikisi uluslararası terör eylemi özelliği taşıdığı belirtilmektedir (Newman, 2003). Ayrıca 1998 yılında Kenya ve Tanzanya’da ABD büyükelçiliklerine ve askeri üslerine yapılan saldırılar da uluslararası terör eylemlerindendir. 1968-2011 yılları arasında ABD’de meydana gelen terör eylemleri sayısının 567 olduğu dikkate alındığında, ülkenin daha çok ulusal terör saldırılarına hedef olduğu görülmektedir (Şekil 1.).

ABD’ne yönelik gerçekleştirilen terör eylemlerine genel olarak bakıldığında (Şekil 1.), araçsal terörizm (instrumental terrorism) modeline uyduğu anlaşılmaktadır. Araçsal modele göre terör örgütleri, stratejik eylemler benimser ve geniş ölçekte sürpriz eylemler gerçekleştirirler. Bu eylemlerde amaçlanan ise ülkenin silahlı kuvvetlerini çaresiz bırakarak küçük düşürmek, düşman olarak görülen ülkeyi mevcut politikalarından vazgeçirmek ve/veya iktidarı zayıf göstererek istikrarsızlığa itmektir (Crenshaw, 1987). Crenshaw’ın bu yaklaşımına göre ABD’nin en çok maruz kaldığı uluslararası terör eylemleri “değer arayışlı” (value seeking) eylemlerdir. Bunun anlamı, iyi ile kötünün mücadelesi şeklinde ifade edilebilecek kozmik bir savaştır. Terör örgütleri, kendilerince ‘şeytan’ olarak adlandırdıkları taraf ile mücadele ettiğini düşünmektedir.

ABD’ne karşı düzenlenen terörist eylemlerin, “Dünyanın Doğusuna” yapılan kapitalist ve sömürgeci akınların bir karşılığı ve intikamı olarak görüldüğü de ifade edilmektedir (Juergensmeyer, 2001). Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon gibi sembolik anlamları olan yerlere düzenlenen saldırılarda bu bağlamda değerlendirilmektedir. Sermayenin ve aynı zamanda Birleşik Krallığın merkezi olarak görülen Londra’ya yapılan saldırılar da aynı amaçla yapılmıştır. Aynı şekilde medeniyetler buluşması fikrinin ortaya atıldığı Madrid ve Batı ile Doğuyu, Asya ile Avrupa’yı birbirine bağlayan İstanbul saldırıları da sembolik değer taşıyan küresel terörün farklı yansımalarıdır.

Şekil 1: ABD’de Gerçekleşen Terör Saldırılarının Hedeflerine Göre Dağılımları (S=567) (1968-2011)

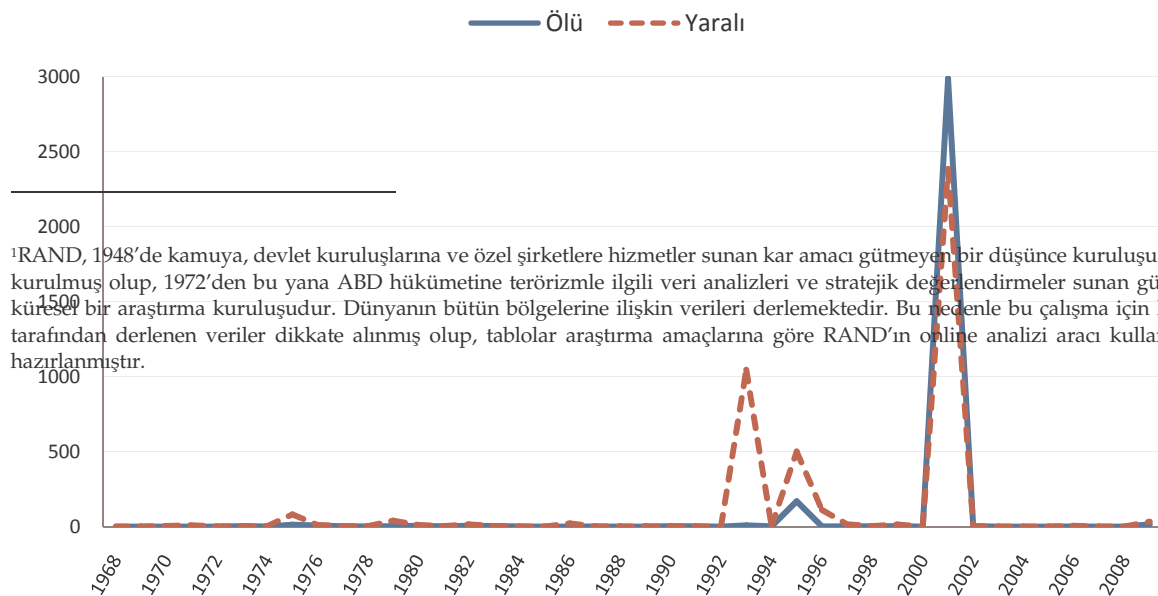

Kaynak: RAND¹, Database of Worldwide Terrorism Incidents,
Erişim tarihi: 15.01.2014, Erişim adresi: http://smapp.rand.org/rwtid/search_form.php

1968-2011 yılları arasında gerçekleştirilen terör eylemlerinin daha çok diplomatik temsilcilikleri, iş çevrelerini, havaalanlarını, hükümet binalarını hedef aldıkları görülmektedir.

Crenshaw (1987)'a göre özellikle dış temsilciliklere yönelik eylemlerle ABD'nin ülke dışındaki itibarının zedelenmesi amaçlanmakta, mevcut uluslararası politikalarına tepki gösterilmektedir. Ayrıca bunların dışındaki eylemlerin de stratejik ve sembolik hedeflere yönelik olmasının terör örgütlerinin kendilerini tanıtmaya ve mesajlarını geniş kitlelere iletme çabası olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 2: ABD'de Gerçekleşen Terör Saldırılarındaki Ölü ve Yaralı Sayısı (1968-2010)

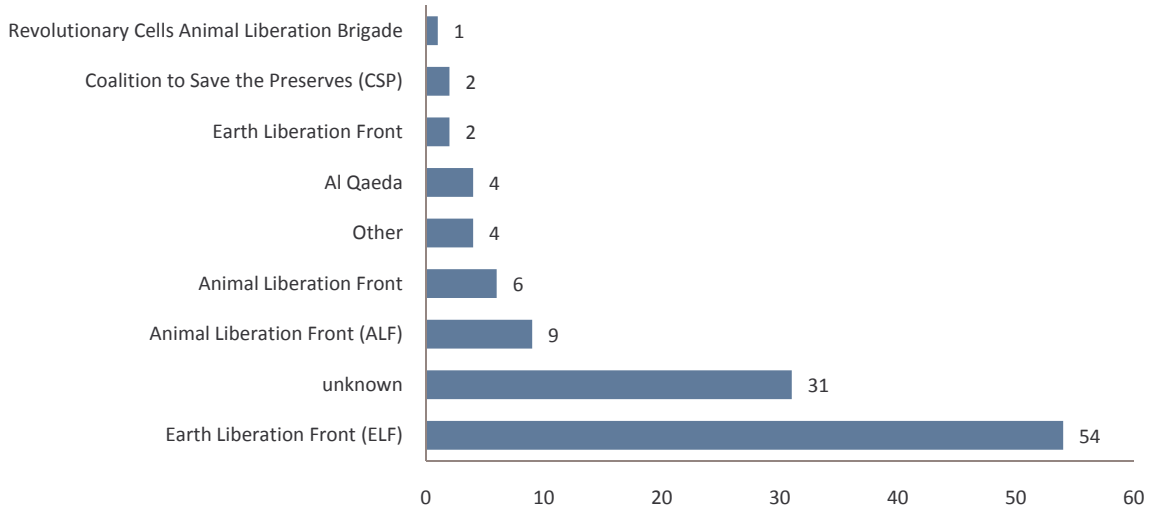

¹RAND, 1948'de kamuya, devlet kuruluşlarına ve özel şirketlere hizmetler sunan kar amacı gütmeyen bir düşünce kuruluşu olarak kurulmuş olup, 1972'den bu yana ABD hükümetine terörizmle ilgili veri analizleri ve stratejik değerlendirmeler sunan güvenilir küresel bir araştırma kuruluşudur. Dünyanın bütün bölgelerine ilişkin verileri derlemektedir. Bu nedenle bu çalışma için RAND tarafından derlenen veriler dikkate alınmış olup, tablolar araştırma amaçlarına göre RAND'ın online analizi aracı kullanılarak hazırlanmıştır.

Kaynak: RAND, Database of Worldwide Terrorism Incidents,
Erişim tarihi: 15.01.2014, Erişim adresi: http://smapp.rand.org/rwtid/search_form.php

1968-2010 yılları arasında meydana gelen terör saldırılarında 3245 kişi hayatını kaybetmiş ve 4326 kişi ise yaralanmıştır (Şekil 2.). Sadece 11 Eylül terör saldırılarında 2987 kişi hayatını kaybetmiş, 2383 kişi ise saldırılardan yaralı kurtulmuştur. ABD’de terör mağduru olma korkusu ülke çapına özellikle bu saldırılardan sonra yayılmış, daha sonraki yıllarda korku gittikçe azalmış (Şekil 4.), ancak bu korkunun siyasi hayata yayılması ile hükümetin tedbirler almasına etkisi artarak devam etmiştir (Forst, 2007). Diğer yandan 2001’den sonra 11 Eylül terör saldırısı kadar büyük bir saldırının olmayacağı ve hatta böyle bir saldırının gerçekleşme riskinin de resmi otoritelerce görülmediği anlaşılmaktadır.

Şekil 3: ABD’de Eylem Gerçekleştiren Terör Örgütleri ve Eylem Sayıları (2000-2011)

Kaynak: RAND, Database of Worldwide Terrorism Incidents,
Erişim tarihi: 17.01.2014, Erişim adresi: http://smapp.rand.org/rwtid/search_form.php

11 Eylül terör saldırıları sonrasında US Patriot Yasasının da çıkışı ile çevreci ve hayvan haklarını savunan örgütlerin de ulusal terör örgütü kapsamına alındığı görülmüştür. 2000-2011 yılları arasında RAND tarafından kaydedilen olaylara bakıldığında, çevreci ve hayvan haklarını savunan ulusal terör örgütlerinin, El Kaide gibi uluslararası terör örgütleriyle kıyaslanamayacak kadar fazla eylem gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır (Şekil 3.). Bu çerçevede, ABD’de terör örgütlerinin eylemleri nicel olarak incelendiğinde, 2000-2011 yılları arasında meydana gelen 113 terör eyleminin sadece 4’ü El Kaide tarafından gerçekleştirilen intihar saldırılarıdır. Bu yıllar arasında gerçekleştirilen terör saldırılarından yalnızca El Kaide’nin saldırıları uluslararası terör tehdidi olarak kabul edilmektedir. Diğer örgütlere ve örgütlerin motiflerine bakıldığında, çevre ve hayvan haklarını korumaya yönelik eylemler gerçekleştiren ulusal ölçekli terör örgütlerinin olduğu ve bunların uluslararası terör eylemlerine kıyasla daha çok

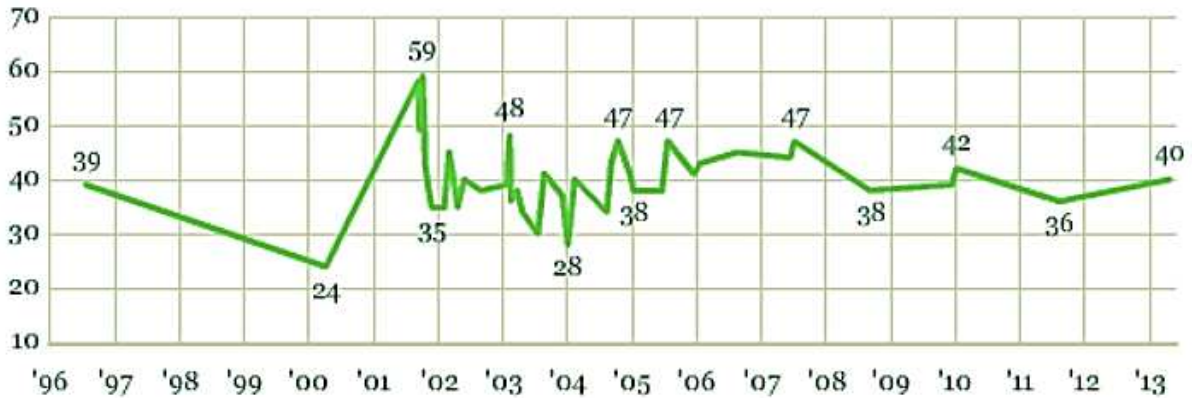
sayıda eylem gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır. Ancak ne var ki, ABD hükümetinin 11 Eylül terör saldırılarından sonra aldığı tedbirler daha çok küresel teröre referans vermekte, çevre ve hayvan haklarına odaklanmış grupların da terör örgütü sayılarak, politika oluşturma ve uygulama süreçlerinde ülkede oluşturulan terörizm korkusunun bir araç olarak kullanıldığı görülmektedir.

3. ABD'deki Terör Korkusu ve Toplumsal Algı

Terör eylemleri sonrasında toplumda ortaya çıkan algı olayın yaşandığı yerle diğer yerler arasında değişiklik göstermektedir. Olayların yaşandığı yerlerde olayın yarattığı korku yerel ölçekte etkili olurken, bu korku ulusal medya ve politikacılarla ülke içinde yayılarak ulusal tehdit algısı oluşturulmaktadır (Forst, 2007; Newman, 2003). Amerikan toplumu ülkede daha önce meydana gelen saldırılarda (Dünya Ticaret Merkezi ve Oklohama City saldırıları) çok fazla tepki vermezken, 11 Eylül olayları sonrasında terör korkusu toplumsal bir tepki olarak bütün ülke sathına yayılmış ve ulusal bir tepki olarak ortaya çıkmıştır (Newman, 2003).

11 Eylül sonrası yapılan birçok çalışma vatandaşlar arasında terör korkusunun büyük ölçüde değişiklik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Boscarino vd. (2003)'nin yaptığı kamuoyu araştırmasında, büyükşehirlerde yaşayan Amerikalılar için terör eylemlerinin gerçekleşme ihtimalinin ciddi bir psikolojik etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. New York şehrinde yapılan çalışmalarda ise Manhattan'da yaşayanların panik atak ve benzeri ruhsal sorunlar yaşadığını ortaya konmuştur (Boscarino vd., 2006). Yine saldırıların gerçekleştiği yakın bölgelerde halk, olası bir saldırıya daha hazırlıklı iken, diğer eyaletlerde böylesi bir davranışın çokta yaygın olmadığı da görülmüştür. Ayrıca bu çalışmalarda halk içinde terör korkusundan çok, terörizme duyulan kin ve nefretin artış gösterdiği tespit edilmiştir (West ve Orr, 2005).

Şekil 4: ABD'de Terör Mağduru Olma Korkusu (1996-2013)

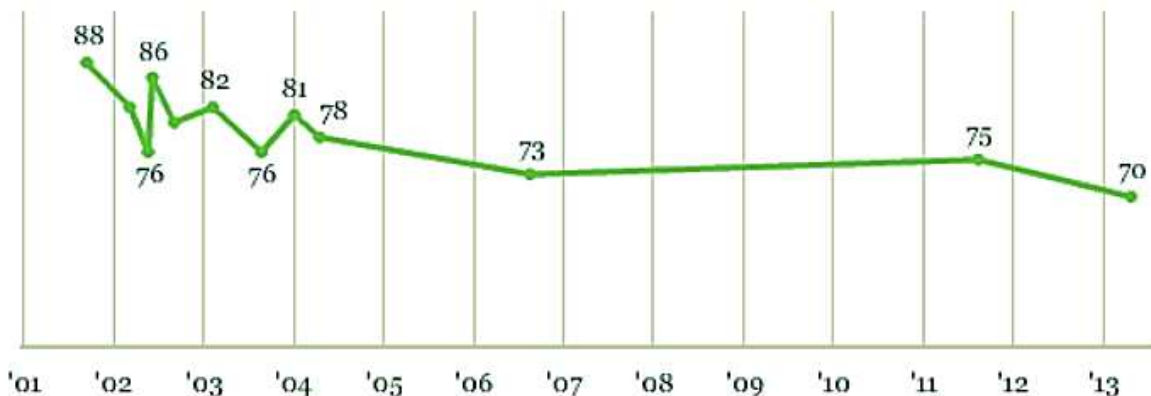

Kaynak: Gallup,

Erişim tarihi: Şubat, 9, 2014, Erişim adresi: <http://www.gallup.com/poll/162074/post-boston-half-anticipate-terrorism-soon.aspx>

ABD'de yapılan USA Today/Gallup kamuoyu yoklamaları ile bireylerin kendileri veya aile üyelerinin terör eylemi mağduru olma endişeleri (terör korkusu) araştırılmaktadır. Bu araştırmaların Şekil 4'te gösterilen sonuçlarına göre 2001 Ekim ayında %59 olarak ölçülen terör mağduru olma korkusu 2004'te %28'e kadar gerilemiş, ancak 2013 Nisan ayındaki Boston maratonu saldırısından hemen sonra %40'a yükselerek yeniden bir artış kaydetmiştir.

Şekil 5: Toplumun ABD Hükümetine Duyduğu Güven (2001-2013)

Kaynak: Gallup,

Erişim tarihi: Şubat, 9, 2014, Erişim adresi: <http://www.gallup.com/poll/162074/post-boston-half-anticipate-terrorism-soon.aspx>

Aynı kamuoyu araştırmasında 2001'deki 11 Eylül saldırılarından günümüze kadar geçen süreçte, gelecekte muhtemel terör saldırılarına karşı vatandaşlarını koruma konusunda ABD hükümetine duyulan güvenin göreceli olarak azaldığı da anlaşılmaktadır. Buna göre, 2001 yılında % 88 olan güven düzeyi, 2013 yılına kadar sürekli düşüş yaşamış ve en son 2013 yılında güven düzeyi % 70 olarak tespit edilmiştir (Şekil 5.).

4. ABD'deki Terör Korkusunun Politika Oluşturma Süreçlerine Etkisi

Terör korkusunun bireylere bakan yönü ile hükümetlere ve devlet örgütlerine bakan yönü arasında ciddi bir fark vardır. Bireysel terör korkusu sadece bireyin yaşamına etki eden bir psikolojik sorun olarak görülürken, terör korkusunun devlete bakan yönü ulusal tehdit olarak algılanmaktadır. Bu algı, kişilerin algısına doğal olarak ağır basmaktadır (Huddy vd., 2002).

Ulusal tehdit algısına yol açan terör saldırıları aynı zamanda toplumun ırk temelli ayrışmasına yol açmaktadır. Diğer taraftan etno-merkezcilik ve yabancı düşmanlığını da körüklemektedir. Toplumdaki ayrışma, farklılıkların tolere edilmemesine ve daha çok tehdit odaklı hassasiyetlerin ortaya çıkıp gelişmesine neden olmaktadır. Dolayısıyla bu gelişmeler sivil özgürlüklerin kısıtlanmasına kadar gitmektedir (Huddy vd., 2002). Suç korkusu bu nedenle gelişmiş ülkelerde üzerinde durulan bir toplumsal sorun olmakla birlikte, bu sorunun kamu politikaları oluşturma süreçlerinde etkili olduğu da söylenebilir (Dolu vd., 2010).

Terörizm korkusunun özellikle olayların meydana geldiği ülkelerdeki politikacılar üzerindeki en büyük etkisi ise "akıl tutulması"dır (Forst, 2007). Zaman baskısı altında kalan politikacılar için alternatif politika oluşturma imkânları giderek kaybolmakta (Huddy vd., 2002) ve politikacılar sağlıksız politikalarından birini seçmeye zorlanmaktadır. Bu durum ülkede kısa, orta ve uzun vadede sosyal, ekonomik ve siyasi sorunların oluşmasına da yol açmaktadır.

Buna benzer olarak terör korkusu, 11 Eylül saldırılarından sonra pek çok ülkede ortaya çıkan politikalar ve hazırlanan mevzuat üzerinde etkisi olmuştur. Bu bağlamda, terör korkusu hükümetlere daha sıkı tedbirler alma doğrultusunda hareket etmelerini işaret edebilmektedir. Ülkede bazı özgürlüklerin kısıtlanması, temel hakların zedelenmesi ve daha da ötesi risk odaklarının bulunduğu ülkeleri ötekileştirmesi, ülkedeki yabancıların da risk grubuna sokulması, genel itibariyle toplumsal ilişkilerin örülenmesi, savunma ve güvenlik harcamalarının artması muhtemeldir (Forst, 2007). Zaten terör eylemlerini destekleyen tarafların asıl amacı korku atmosferini oluşturup hedef ülkeyi her açıdan etkilemektir.

Terör eylemleri, devletlerin siyasi hayatlarını etki altına alırken, diğer yandan siyasetçiler de terör korkusunu araçsallaştırmaktadırlar. Terör olaylarının meydana gelmesine ilişkin gerçek risk adeta büyüteçle büyütülerek olduğundan çok farklı düzeylerde gösterilmektedir (Aly ve Green, 2009). Bu şekilde bir korku iklimi ve korku politikaları oluşturulmaktadır. Ayrıca terör korkusu, terörle mücadele politikalarında ve seçimlerde vatandaşlardan destek almak ve bazı amaçlara ulaşmak için siyasetçilerin söylemlerinde de bir araç olarak kullanılmaktadır (Altheide, 2006; Forst, 2007). Bu doğrultuda, 11 Eylül'den sonra ABD'de yapılan seçim kampanyalarında ve ulusal savunma bütçelerine destek alma amacıyla Kongre'de yapılan görüşmelerde sistemli olarak terör korkusuna vurgu yapıldığı gözlenmiştir (Tüzüner vd., 2012). Bununla birlikte, yerel siyasetçiler kamu güvenliğinin risk altında olduğu vurgusunda bulunarak kent güvenliğini sağlamak üzere daha çok bütçe talebinde bulunmuşlardır (West ve Orr, 2005). Siyasetçilerin terör korkusu üzerinden yürüttükleri kampanyaları ve medyanın terör korkusunu pekiştiren yayınları neticesinde ABD vatandaşlarının algılarının ve davranışlarının etkilendiği birçok çalışma ile ortaya konmuştur (Brader, 2005; Darrell ve Marion, 2005; Oates, 2006; Gadarian, 2010). Terör korkusu politikası ile mağduriyet riski bütün ulusa yayılmış ve her Amerikan

vatandaşının bir terör mağduru olabileceği algısı oluşturulmuştur. Bu sayede, potansiyel mağdurları korumaya yönelik her adım daha rahat bir şekilde atılmış ve kamuoyu desteği alınmıştır (Altheide, 2006).

Buna paralel olarak, 11 Eylül olayları sonrasında Amerikan halkı daha önceki saldırılara vermediği kadar çok tepki vermiştir. Terörle mücadele konusunda yapılan yasal düzenlemelerde, federal bütçenin kullanılmasında ve hatta Afganistan'a müdahale yapılmasında ciddi bir kamuoyu desteği oluşmuştur (Huddy vd., 2006; Newman, 2003). Olaylar sonrasında yapılan yerel ve ulusal düzeydeki kamuoyu araştırmalarında çoğu vatandaşın terörizmle daha iyi mücadele edilebilmesi için bazı özgürlüklerinin kısıtlanmasına göz yumabilecekleri sonucu ortaya çıkmıştır (West ve Orr, 2005).

Her ne kadar Amerikan kamuoyu alınacak tedbirlerin ne olacağı ve özgürlük-güvenlik dengesi bağlamında tedbirlerin ölçülülüğü konusunda hem fikir olmasa da, ABD hükümetinin yoğun çalışmalarının neticesinde, terörizmle daha aktif mücadeleyi sağlayacak gerekli altyapıyı sağlamak üzere US Patriot Yasası (2001) çıkartılmıştır (Niskanen, 2006). Teröre özellikle ulusal teröre geniş bir şekilde açıklık getiren bu yasa ile insan hayatını tehdit eden ve kritik alt yapıların güvenliğini etkileyebilecek çevreci grupların eylemleri de terör eylemi olarak kabul edilmiştir. Sonrasında yaşanan süreçte Ulusal Güvenlik Birimi (Department of Homeland Security) kurularak (West ve Orr, 2005), ülkeye giriş-çıkışlar sıkı bir denetim altına alınmış ve iletişimin gerekçeye dayanmadan izlenmesi gibi radikal kararlara imza atılmıştır. ABD çapında füzyon merkezleri kurularak her türlü bilgi toplanmış ve risk analizleri yapılmaya başlanmıştır. Her ne kadar El Kaide veya benzer örgütlerin 11 Eylül ölçeğinde ve etkisinde bir eylem yapma ihtimali azalmış bile olsa, artık terör örgütlerinin farklı coğrafyalarda toplumların içine sızdığına ve eskisi gibi kolay deşifre edilemeyecek yapılara büründüklerine dair düşünceler, ABD istihbarat örgütlerini sürekli teyakkuzda olmaya zorlamaktadır (Altheide, 2006).

Terör korkusu diğer yandan ABD'nin küresel ölçekte "The war on terrorism" politikasını ilan etmesinde bir araç olarak kullanılmıştır. Bu politika, daha çok küresel terörün kaynakları ile mücadeleye ve ülkeye dışarıdan gelebilecek saldırı ihtimallerini ortadan kaldırmaya yönelik olarak tasarlanmıştır. Aslında daha önce meydana gelen ulusal terör eylemlerini önlemeye yönelik hiç bir zaman bu kadar çok politika değişikliğine ve güvenlik yönetimi alanında kurumsal yapılanmaya gidilmemiştir. 11 Eylül sonrası yapılan değişiklikler hiç şüphesiz terörün değişen yüzü ve ABD hükümetinin risk algısı ile doğru orantılı olarak gerçekleştirilmiştir.

Sonuç

Uluslararası terör saldırıları, ulusal terör saldırılarına göre daha fazla yıkıma yol açmaktadır. Diğer yandan ulusal terör saldırılarının sıklığı ve uzun bir zaman diliminde verdiği zararlar göz önünde tutulduğunda daha etkili ve yaralayıcı olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalarda, ABD'deki terör korkusunun, halk arasında 11 Eylül terör saldırılarından sonra farklı düzeylerde algılandığı ve ifade edildiği anlaşılmaktadır. Ancak çalışmalarda ortaya çıkan tabloya bakıldığında, gerçek anlamda bu korkunun 11 Eylül terör saldırısının meydana geldiği yıl itibariyle tırmanışa geçtiği, ancak sonrasında bu korkunun düşük bir seviyede seyrettiği de kaydedilmiştir.

Bu süreçte "Terör korkusu" ülkedeki yeni kanunların çıkarılmasına, yeni kurumların oluşturulmasına, kolluğun yetkilerinin insan haklarına rağmen artırılmasına, ülkedeki etnik ve dini grupların etiketlenmesine neden olmuştur. Ayrıca siyasal hayatta en çok kullanılan bir araç ve kuvvetli bir argüman haline gelmiştir. Özellikle "The war on terrorism" politikaları ile terör korkusu küresel ölçekte 11 Eylül sonrası benzer tecrübelerle sahip ülkelerle de uluslararası kuruluşlar ve platformlar bünyesinde paylaşılmıştır. Bu politikalar El Kaide gibi terör örgütlerinin tanınmasına, eleman kazanmasına ve intihar saldırılarının artmasına da yol açmıştır (Forst, 2007).

Bu hali ile ABD'nde terör korkusu ilk ortaya çıkışı itibariyle doğal ve gerçek bir toplumsal tepki iken, sonrasında hem ulusal-uluslararası terörle mücadele politikalarını oluşturma sürecinin kurgulanmasında ve hem de ülke içinde siyasal amaçların meşrulaştırılmasında sanal bir araç olarak kullanıldığı dikkatleri çekmektedir. Bu mücadeleye destek vermeyenler ise ABD karşıtı olarak etiketlenmiştir. Özellikle aşırı gelişmiş takip sistemlerinin ve vücut detektörlerinin kullanılmaya başlanması ise insanların, otoritelerin ve sistemin objesi haline geldiğini göstermiştir (Altheide, 2006). Bu süreçlerde, katılımcı demokrasinin en üst düzeylerde yaşandığı ABD'de kamuoyunun güvenlik-

özgürlük dengesinin zedeneleceği yönündeki kaygılarının da çok fazla dikkate alınmadığı görülmüştür. Son on yılda yapılan kamuoyu yoklamalarında terörizm korkusunun belirli bir seviyede seyrettiği ve aslında azaldığı da görülmüştür. Buna rağmen kamuoyunun Amerikan hükümetine duyduğu güvende de çok fazla bir değişiklik olmadığı da gözlenmiştir.

KAYNAKÇA

- ALTHEIDE, L. David (2006). "Terrorism and the Politics of Fear", *Cultural Studies-Critical Methodologies*, Vol.6, No.4, pp.415-439.
- ALY, Anne and Green, Lelia (2009). *Social Implications of Fearing Terrorism: A report on Australian Responses to the Images and Discourses of Terrorism and the other (Establishing a metric of fear)*, Perth: Edith Cowan University.
- BRADER, Ted (2005). "Striking a Responsive Chord: How Political Ads Motivate and Persuade Voters by Appealing to Emotions", *American Journal of Political Science*, Vol. 49, No.2, pp. 388-405.
- BOSCARINO, A. Joseph; Figley, R. Charles; Adams, E. Richard (2003). "Fear of Terrorism in New York", *International Journal of Emergency Mental Health*, Vol.5, No. 4, pp.199-209.
- BOSCARINO, A. Joseph; Adams, E. Richard; Figley, R. Charles; Galea, Sandro; Foa, B. Edna (2006). "Fear of Terrorism and Preparedness in New York City 2 years after the attacks: implications for disaster planning and research", *Journal of Public Health Management and Practice*, Vol.12, No.6, pp.505-513.
- CRENSHAW, Martha (1987). "Theories of terrorism: Instrumental and organizational approaches", *Journal of Strategic Studies*, Vol.10, No. 4, pp.13-31.
- DOLU, Osman., Uludağ, Şener ve Doğuş, Cemil (2010). "Suç Korkusu: Nedenleri, Sonuçları ve Güvenlik Politikaları İlişkisi", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Vol.65, No.1, ss.57-81.
- FORST, Brian (2007). "The Demand Side of Terrorism: Fear", Ozgur Nikbay and Süleyman Hancerli (Ed.), *Understanding and Responding to The Terrorism Phenomenon*, Washington, DC: IOS Press., pp.43-54.
- FREY, S. Buruno; Luechinger, Simon; Stutzer, Alois (2004). "Calculating tragedy: Assessing the costs of terrorism", CESIFO working paper, No.1341.,
http://www.cesifo.de/pls/guestci/download/CESifo%20Working%20Papers%202004/CESifo%20Working%20Papers%20November%202004/cesifo1_wp1341.pdf, (erişim tarihi: 17.10.2013)
- GADARIAN, K.Sahana (2010). "The Politics of Threat: How Terrorism News Shapes Foreign Policy Attitudes", *The Journal of Politics*, Vol.72, No.2, pp.469-483.
- GALLUP (2009). Americans' worry about terrorism nears 5-year low, <http://www.gallup.com/poll/121379/Americans-Worry-Terrorism-Nears-Year-Low.aspx>, (erişim tarihi: 15.2.2013)
- GRABOSKY, P. Nils (1995). "Fear of Crime and Fear Reduction Strategies", *AIC publications*, Vol.44, pp.1-5.,
<http://www.aic.gov.au/publications/tandi/tandi44.html>, (erişim tarihi: 13.11.2013)
- HANÇERLİ, Süleyman ve Nikbay, Özgür (2007). "Understanding and Responding to the Terrorism Phenomenon", Washington, DC: IOS Press.
- HUDDY, Leonie; Feldman, Stanley; Capelos, Teresa; Provost, Colin (2002). "The Consequences of Terrorism: Disentangling The Effects of Personal and National Threat", *Political Psychology*, Vol. 23, pp.485-509.
- HUDDY, Leonie; Feldman, Stanley; Taber, Charles; Lahav, Gallya (2005). "Threat, Anxiety, And Support Of Anti-Terrorism Policies", *American Journal of Political Science*, Vol.49, No.3, pp. 593-608
- HUDDY, Leonie; Feldman, Stanley; Weber, Christopher (2006). "The Political Consequences of Perceived Threat and Felt Insecurity", *Hendricks Symposium-Department of Political Science*. Paper 15.
<http://digitalcommons.unl.edu/politicalsciencehendricks/15>, (erişim tarihi: 28.2.2014).
- JUERGENSMEYER, Mark (2001). *Terror in the mind of God: The global rise of religious violence*, Berkeley: University of California Press.
- KATZ, M. Charles; Vincent J.Webb; Todd A. Armstrong (2003). "Fear of Gangs: A Test of Alternative Theoretical Models.", *Justice Quarterly*, Vol.20, No. 1, pp.95-130.
- KARAKUŞ, Önder; McGarrell, F. Edmund.; Başbüyük, Oğuzhan (2010). "Fear of crime among citizens of Turkey", *Journal of Criminal Justice*, pp.174-184.
- NEWMAN D.Wilsons (2003). "September 11: A societal reaction perspective", *Crime, Law & Social Change*, Vol.39, pp.219-231.
- NISKANEN, A.William (2006). "The several costs of responding the threat of terrorism", *Public Choice*, Vol.128, pp.351-356.
- OATES, Sarah (2006). "Comparing the Politics of Fear: The Role of Terrorism News in Election Campaigns in Russia, The United States and Britain", *International Relations*, Vol.20, No.4, pp. 425-437.
- RAPOPORT, C. David (2004). "The Four Waves of Modern Terrorism", Audrey Kurth Cronin and J. Ludes (Eds.) *Attacking Terrorism: Elements of a Grand Strategy*, Washington, DC: Georgetown University Press, pp.46-73.
- SADRİ, Mahmoud (2009). "Seminar on sociology of terrorism", *Summer Term 2009*. Texas Women's University.
- SKOGAN, Wesley (1986). "Fear of crime and neighborhood change",
<http://www.skogan.org/files/Fear.of.Crime.and.Neighborhood.Change.1986.pdf>, (erişim tarihi: 23.2.2009).
- ŞİMŞEK, Yılmaz (2007). "Terrorism and Migration in Turkey between 1992 and 1995", S.Ozeren vd. (eds.), *Understanding terrorism: Analysis of sociological and psychological aspects*, USA: IOS Press.
- Tüzüner, Musa; Dolu, Osman; Uludağ, Şener (2012). "Unraveling the Determinants of Public Support For Anti-Terrorism Policies in the United States: Fear of Terrorism and State Contextual Characteristics", *Uluslararası Hukuk ve Politika*, C.8, S.32, ss.97-115.
- US Patriot Yasası. (2001). <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-107pub156/pdf/PLAW-107pub156.pdf> (erişim tarihi: 18.01.2014).
- WEITZER, Ronald and Kubrin, E. Charis (2004). "Breaking news: How local TV news and real-world conditions affect fear of crime", *Justice Quarterly*, Vol.21, No.3, pp.497-520.
- WEST, M. Darrel and Orr, Marion (2005). "Managing Citizen Fears: Public Attitudes toward urban terrorism", *Urban Affairs Review*, Vol. 41, No.1, pp.93-105.
- WILCOX, Pamela; Ozer, M., Murat; Gunbeyi, Murat; Gundogdu, Tarkan (2009). "Gender and fear of terrorism in Turkey", *Journal of Contemporary Criminal Justice*, Vol.25, pp.341-357.